

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» **Категорії «Б»**, наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Коваленко Юлія – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Завербний Андрій – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

Новіченко Людмила – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф., Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján **„B” kategóriájú folyóiratnak minősül**, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – **Prof. Dr. Bacsó Róbert**, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – **Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina**, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – **dr. Makarovics Viktória**, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – **dr. Loszkorih Gabriella**, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

*A nyomtatott tömegűjékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	19
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	29
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	37
Шалаї К., Максим Дьєрдьне Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	51
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці	60
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	70
Перегида Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	80
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	92
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	107
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	118
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	134
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	144
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	153
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	164
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	178

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	188
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	205
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	216
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	227
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	240
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	253
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	264
Орехова К., Головка О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	277
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	293
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	307
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	321

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	334
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	346
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	358
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	374
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	385
Кошіль А., Мельянова Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	397
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	409
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	421
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	435
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	448
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	458
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	468
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	479
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	493
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	507
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	516
Скаска О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	529
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	540
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	552
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	563

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	578
Альхмад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	591
Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	605
Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	613
Антал К., Максим Дьєрдье Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	623
Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	633
Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	643
Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	653
Барабшне Карпаті Д., Оросне Ілчік Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	666

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскоріх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	684
Загальні вимоги до оформлення рукописів	686

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
Daudova G., Hrinýkó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló köznyelvű vizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
Mirosznicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
Mikijejics O., Tivoncuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
Skaszko O., Dmisko J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563

4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	578
Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	591
Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	605
Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	623
Nemcsuk P. Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	633
Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	643
Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	666

RECENZÍÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	682
Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	684
Publikációs követelmények	689

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages	60
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health	144
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends	178

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension	188
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	205
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	227
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	240
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	253
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	264
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	277
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	293
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets	307
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	321

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting	346
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services	358
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets	421
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
Mykiiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics	516
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563

CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management	605
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
General requirements for manuscripts	691

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-216-226
УДК 368.013:138

Людмила БОГРІНОВЦЕВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0001-9597-1085

Scopus Author ID: 57211297299

Олег БОНДАРУК

кандидат економічних наук,
викладач кафедри фінансово-економічної безпеки,
Національна академія Служби безпеки України
м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-3472-9516

Ольга КЛЮЧКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансових ринків та технологій
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3903-7487

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВОГО РИНКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

***Анотація.** Страхувий ринок відіграє важливу роль в економічному житті будь-якої країни, а забезпечення його фінансової безпеки є одним із найважливіших завдань. Дана тема є досить актуальною в працях вітчизняних науковців, що пояснюється спричиненими викликами та загрозами для фінансового ринку в цілому. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів фінансової безпеки страхового ринку, її основних загроз та ризиків, які виникають під впливом сучасних умов. У статті розкрито теоретичні аспекти фінансової безпеки страхового ринку, зокрема місце фінансової безпеки страхового ринку в системі фінансової безпеки країни, її сутність з точки зору різних підходів науковців, основні складові та характеристики. Визначено, що під поняттям фінансова безпека страхового ринку слід розуміти спроможність протидіяти внутрішні й зовнішні загрози, при цьому забезпечувати виконання взятих зобов'язань, платоспроможність, фінансову стійкість, фінансову надійність, прибутковність. Охарактеризовано основні індикатори фінансової безпеки страхового ринку, які є взаємопов'язаними між собою та в цілому становлять основу фінансової безпеки та основні складові забезпечення фінансової безпеки страхового ринку, зокрема ефективність та стабільність діяльності страхових компаній, конкурентоспроможність та фінансова незалежність, захищеність інтересів страхових компаній, достатність фінансових ресурсів, а також збалансованість системи фінансових показників та інструментів. Проаналізовано основні загрози, які впливають на фінансову безпеку страхового ринку в умовах війни, в результаті чого були сформувані висновки що запровадження нового нагляду та встановлення нових нормативів призводить до скорочення кількості страховиків на ринку через*

неспроможність їх виконати, тим самим, страховий ринок є менш фінансово стійким, надійним та безпечним.

Ключові слова: страховий ринок, страхові компанії, фінансова безпека, фінансова безпека страхового ринку, фінансова стійкість, фінансова надійність, платоспроможність, ліквідність, загрози.

JEL Classification: G 22

Absztrakt. A biztosítási piac minden ország gazdasági életében fontos szerepet tölt be, pénzügyi biztonságának biztosítása az egyik legfontosabb feladat. Ez a téma meglehetősen aktuális a hazai kutatók munkáiban, amit a pénzügyi piac egészét érintő kihívásokkal és veszélyekkel magyaráznak. A cikk célja, hogy tanulmányozza a biztosítási piac pénzügyi biztonságának elméleti vonatkozásait, főbb fenyegetéseit és kockázatait, amelyek a modern viszonyok hatására jelentkeznek. A cikk feltárja a biztosítási piac pénzügyi biztonságának elméleti vonatkozásait, különös tekintettel a biztosítási piac pénzügyi biztonságának az ország pénzügyi biztonsági rendszerében elfoglalt helyére, annak lényegére a különböző kutatói megközelítések szemszögéből, valamint ezek főbb összetevői és jellemzői vannak meghatározva. Megállapítást nyert, hogy a biztosítási piac pénzügyi biztonsága alatt a belső és külső fenyegetések ellensúlyozásának képességét kell érteni, miközben biztosítja a kötelezettségek teljesítését, a fizetőképességet, a pénzügyi stabilitást, a pénzügyi megbízhatóságot, a jövedelmezőséget. A tanulmány ismerteti a biztosítási piac pénzügyi biztonságának főbb mutatóit, amelyek egymással összefüggenek, és a pénzügyi biztonság egészének alapját képezik, valamint a biztosítási piac pénzügyi biztonság biztosításának fő összetevőit, különösen a biztosítók hatékonyságát és stabilitását, versenyképességét és pénzügyi függetlenségét, érdekvédelmét, a pénzügyi források megfelelőségét, illetve a pénzügyi mutatók és eszközök rendszerének egyensúlyát. A cikk elemzi azokat a főbb veszélyeket, amelyek háborús körülmények között érintik a biztosítási piac pénzügyi biztonságát, melynek eredményeként arra a következtetésre jutottak, hogy az új felügyelet bevezetése, új standardok kialakítása a biztosítók számának csökkenéséhez vezet a piacon, mert nem tudnak működni, így a biztosítási piac pénzügyileg kevésbé stabil, megbízható és biztonságos.

Kulcsszavak: biztosítási piac, biztosítótársaságok, pénzügyi biztonság, a biztosítási piac pénzügyi biztonsága, pénzügyi stabilitás, pénzügyi megbízhatóság, fizetőképesség, likviditás, veszélyek.

Abstract. The insurance market plays an important role in the economic life of any country, and ensuring its financial security is one of the most important tasks. This topic is quite relevant in the works of domestic scientists, which is explained by the challenges and threats to the financial market as a whole. The article reveals the theoretical aspects of the financial security of the insurance market, in particular the place of the financial security of the insurance market in the country's financial security system, its essence from the point of view of different approaches of scientists, the main components and characteristics. It was determined that the concept of financial security of the insurance market should be understood as the ability to counteract internal and external threats, while ensuring the fulfillment of obligations, solvency, financial stability, financial reliability, profitability. The main indicators of the financial security of the insurance market are characterized, which are interconnected and in general form the basis of financial security and the main components of ensuring the financial security of the insurance market, in particular, the efficiency and stability of the activities of insurance companies, competitiveness and financial independence, protection of the interests of insurance companies, sufficiency financial resources, as well as the balance of the system of financial indicators and tools. The main threats that affect the financial security of the insurance market in wartime were analyzed, as a result of which the conclusions were formed that the introduction of new supervision and the establishment of new standards leads to a reduction in the number of insurers on the market due to the inability to fulfill them, thus, the insurance market is less financially stable, reliable and safe.

Key words: insurance market, insurance companies, financial security, financial security of the insurance market, financial stability, financial reliability, solvency, liquidity, threats.

Постановка проблеми. Головною функцією страхування у відповідності до Білої книги Національного банку України «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні» є захист фізичних та юридичних осіб від ймовірних збитків у разі настання страхових подій [3]. Разом з тим, страховий ринок знаходиться під потенційним негативним впливом ризиків, котрі можуть загрожувати його фінансовій безпеці та мати негативні наслідки для споживачів страхових послуг. Тоді як їх впевненість у безпеці страхового ринку є однією з основних засад його розвитку. Сьогодні страховий ринок функціонує в умовах нестабільного економічного середовища, що відображається на показниках фінансового стану страхових компаній. Без забезпечення належного рівня фінансової безпеки страхового ринку неможливим є дієвий захист суб'єктів економічних відносин від потенційних загроз і ризиків, які ще більше підсилюються у період дії воєнного стану в країні. У зв'язку з цим, виникає необхідність забезпечити фінансову безпеку страхового ринку, організувати його максимально ефективно функціонування, оскільки він є важливим складником в загальній структурі фінансової безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню теоретичних аспектів фінансової безпеки страхового ринку висвітлені в роботах таких вітчизняних науковців, як: В. Д. Базилевич [1], О. І. Барановський [2], А. М. Єрмошенко [6], О. С. Журавка [7], Н. С. Ситник [12] та інші. Зокрема, В. Д. Базилевич [1] та О. І. Барановський [2] досліджуючи фінансову безпеку страхового ринку приділяли увагу дослідженню фінансової безпеки страхових компаній. Основним факторам впливу на фінансову безпеку страхового ринку та шляхам її забезпечення присвячено праці О. С. Журавки [7], Н. С. Ситник [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на актуальність даної теми та підвищений інтерес науковців до неї, питання як теоретичного, так і практичного характеру забезпечення фінансової безпеки страхового ринку залишаються не вирішеними, особливо в умовах сучасних викликів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження теоретичних аспектів фінансової безпеки страхового ринку, її основних загроз та ризиків, які виникають під впливом сучасних умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова безпека – це захищеність інтересів країни у фінансовій сфері, яка включає банківську, боргову, бюджетну, валютну, грошово-кредитну та сферу небанківського фінансового сектору, що гарантує спроможність держави щодо формування, зберігання від надмірного знецінення, а також раціонального використання фінансових ресурсів країни з метою забезпечення її соціально-економічного розвитку. Фінансова безпека є одним із головних завдань діяльності державних органів будь-якої країни. Однією із невід'ємних складових забезпечення фінансової безпеки держави виступає фінансова безпека небанківського сектору, що включає в себе безпеку страхового ринку. Фінансова безпека страхового ринку – це такий рівень

забезпеченості страхових компаній, тобто головних учасників страхового ринку, фінансовими ресурсами, який дозволяє страховикам відшкодувати визначені у договорах страхування збитки їхніх клієнтів, а також забезпечити ефективне функціонування в разі потреби та виникнення непередбачуваних подій. Фінансова безпека страхового ринку є передумовою підтримки фінансової безпеки економіки країни в цілому.

На рис. 1 наочно представлено місце фінансової безпеки страхового ринку в системі національної фінансової безпеки у відповідності до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [10].

Фінансова безпека страхового ринку як і будь-якого іншого ринку залежить від багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників: внутрішніх та зовнішніх і визначається, перш за все, станом розвитку страхового ринку, фінансовою результативністю, а також ефективністю діяльності його суб'єктів.

У сучасній науковій літературі є безліч трактувань поняття фінансова безпека страхового ринку, відповідно можна сказати, про значущість та актуальність даної теми. У табл. 1 представлено визначення фінансової безпеки страхового ринку з точки зору різних підходів науковців в сучасній літературі.

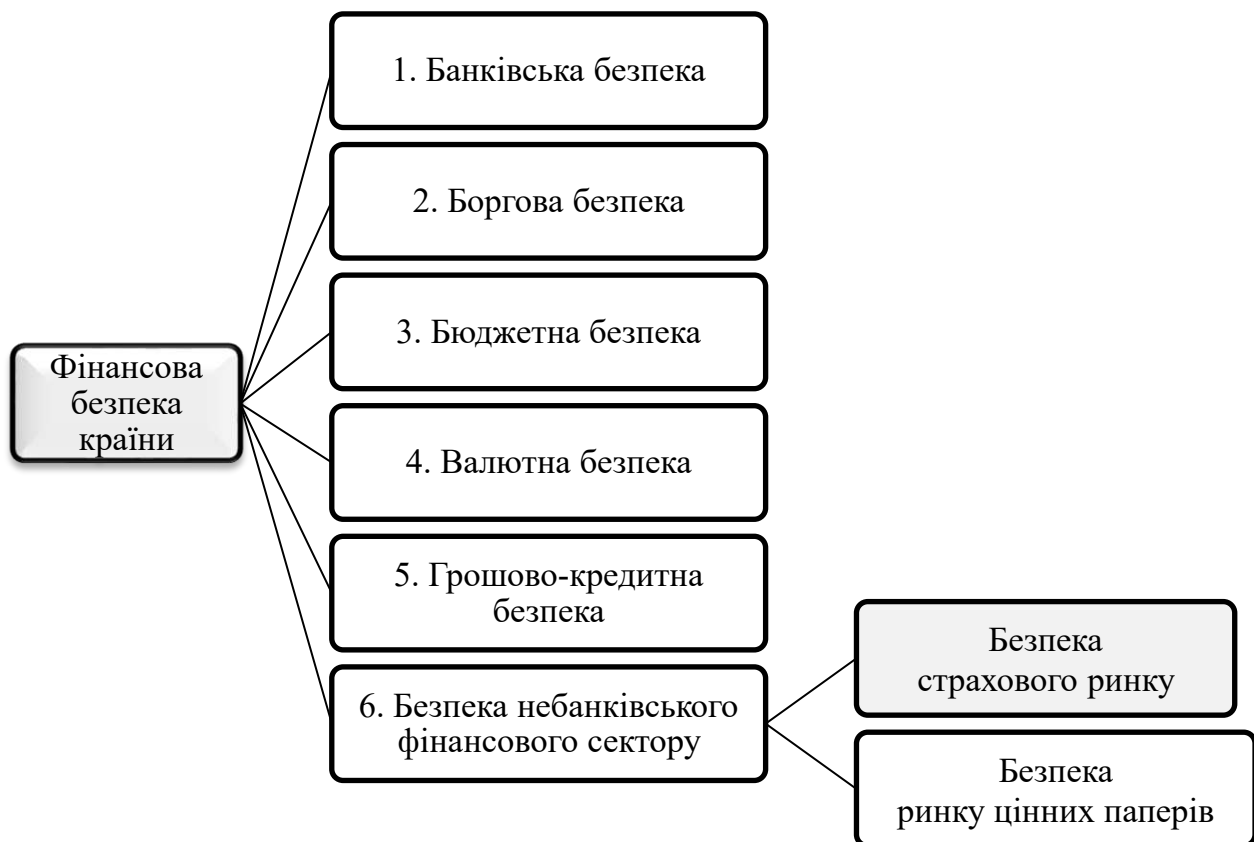

Рис. 1. Місце безпеки страхового ринку в системі фінансової безпеки
Джерело: побудовано авторами за даними [10].

Таблиця 1

**Підходи до трактування поняття
«фінансова безпека страхового ринку»**

Автор	Трактування поняття
Барановський О. І.	Такий рівень забезпеченості страховиків фінансовими ресурсами, котрим може дати їм змогу, у разі потреби, здійснити відшкодування обумовлених у договорах страхування збитків їх клієнтам [2].
Базилевич В. Д.	Здатність виконувати страховими компаніями взяті зобов'язання за договорами страхування за умови виникнення непередбачуваних факторів [1].
Єрмошенко А. М.	Стан фінансів страхових компаній, котрий характеризується збалансованістю системи фінансових інструментів та показників, стійкістю до зовнішніх і внутрішніх загроз, надає можливість їм своєчасно та у повному обсязі брати на себе зобов'язання [6].
Журавка О. С.	Комплекс дій, спрямованих на підтримку балансу між зобов'язаннями та витратами страхової компанії й фінансовими ресурсами, які необхідні для їх покриття, в результаті чого досягається ефективний розвиток страховика, незалежно від змін внутрішніх та зовнішніх факторів функціонування економіки [7].

Джерело: складено авторами.

У цілому більшість науковців трактують фінансову безпеку страхового ринку як такий стан страхового ринку, в якому він здатний забезпечити потреби населення та створити захист від можливих ризиків. До прикладу, Барановський О.І. розглядає фінансову безпеку страхового ринку як частину фінансової безпеки, яка відображає достатній рівень розвитку ринку страхових послуг, що дає можливість забезпечити потребу населення у страхових послугах [2].

Розглянувши різні підходи до розуміння сутності фінансової безпеки страхового ринку, можна узагальнити, що під фінансовою безпекою страхового ринку варто розглядати здатність, вміння страхових компаній забезпечити стійкість фінансово-економічного розвитку, а також мінімізувати вплив негативних чинників на їх фінансову стійкість.

Основні складові фінансової безпеки страхового ринку представлені на рис. 2, при цьому серед науковців найбільш популярним та значущим є твердження про вчасне та повне виконання взятих зобов'язань при можливому виникненні ризиків чи загроз.

На страховому ринку України є як зовнішні, так й внутрішні ризики забезпечення фінансової безпеки. Так, до внутрішніх ризиків слід віднести неефективний фінансовий менеджмент, зокрема неефективне розміщення страхових резервів, незбалансованість страхового портфеля, високу частку перестраховування та шахрайські дії учасників страхового ринку. До зовнішніх загроз – глобалізація світового ринку страхових послуг, цифровізація страхового ринку, недостатній контроль з боку регулятора, не адаптивність вітчизняного законодавства, відтік капіталу за кордон та залежність від іноземного капіталу [14].

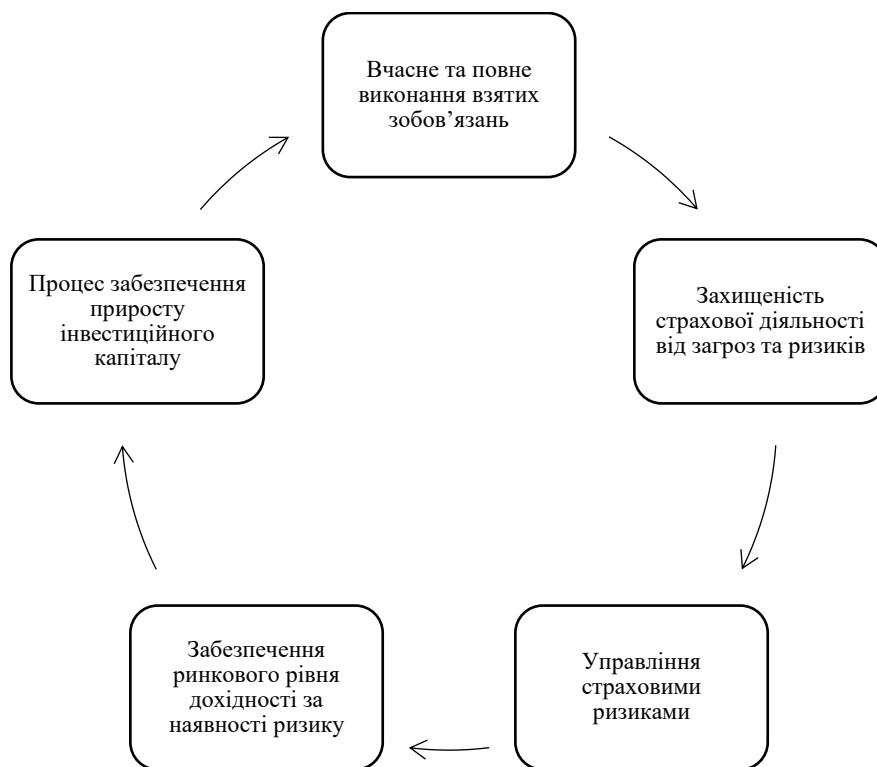

Рис. 2. Основні складові фінансової безпеки страхового ринку

Джерело: побудовано авторами за даними [7].

Поняття фінансова безпека тісно переплітається із поняттями фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність та фінансова надійність. Всі ці поняття є довгостроковими характеристиками фінансового стану страхових компаній та становлять систему індикаторів фінансової безпеки, основними з яких є (рис. 3): достатність капіталу, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, фінансова надійність, ризики та прибутковість діяльності.

Фінансовою стійкістю виступає комплекс дій (організаційного, фінансового та інвестиційного характеру), які направлені на постійну підтримку балансу між зобов'язаннями і витратами страховиків та фінансовими ресурсами, які необхідні для їх виконання або покриття, за результатами чого досягається ефективний розвиток страховика незалежно від зміни внутрішніх та зовнішніх факторів функціонування економіки країни [13].

Фінансова надійність страхового ринку – це спроможність виконувати страхові зобов'язання, котрі прийняті за договорами страхування, а також перестраховування у випадку впливу несприятливих факторів.

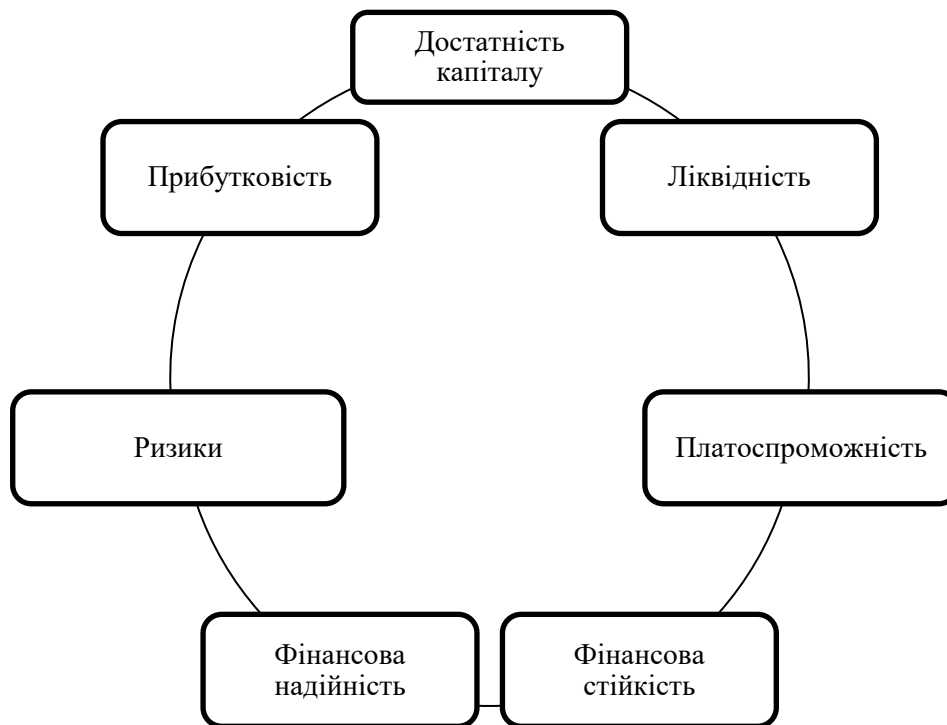

Рис. 3. Індикатори фінансової безпеки страхового ринку

Джерело: побудовано авторами за даними [5].

Ефективність діяльності страхових компаній залежить від дотримання вищевказаних індикаторів та їх здатності всесторонньо оцінювати, а також здійснювати цілеспрямоване планування власних економічних показників. На сьогодні, рівень фінансової безпеки страхового ринку України залишається досить низьким. Такі індикатори як ліквідність, фінансова надійність та стійкість є значно нижчими, аніж аналогічні показники європейських країн. Окрім того, у зв'язку з посиленням нормативів щодо достатності капіталу та платоспроможності до страхової діяльності, ряд страхових компаній не виконують зазначені вимоги та завершують свою діяльність. До прикладу, якщо на початок 2023 року в Україні було зареєстровано 128 страхових компаній, то на кінець III кварталу їхня кількість склала 114 страхових компаній [8]. Дана ситуація, насамперед, потребує новітніх підходів в частині нагляду за діяльністю страхових компаній та їх регулювання, впровадження комплексного підходу щодо процесу управління фінансовими ризиками у системі фінансової безпеки страхового ринку, а також розробки стратегії формування фінансової безпеки страхового ринку в умовах трансформаційних змін.

Впродовж всього періоду розвитку страхового ринку, він супроводжується великою кількістю ризиків, а з початку повномасштабного вторгнення страховий ринок почав переживати ще складніший період, тому що до вже існуючих загроз та ризиків, додаються нові, що спричинені воєнними діями на території країни та в цілому становлять загрозу фінансовій безпеці страхового ринку. Основними загрозами фінансовій безпеці страхового ринку з початку повномасштабного вторгнення є [12]:

- подання недостовірної інформації про фінансовий стан від страхових компаній;
- подання неповної інформації про фінансовий стан від страхових компаній;
- недотримання страховими компаніями нормативів платоспроможності та ризиковості операцій;
- втрата або знищення майна через воєнні дії;
- невиконання взятих зобов'язань страховими компаніями.

Національний банк України (НБУ) як регулятор страхової діяльності в Україні з початку повномасштабного вторгнення здійснив декілька кроків, що посилили тиск та ускладнили роботу страхових компаній. Основними з яких є розширення вимог щодо ліцензійних умов, додаткові вимоги до майнового стану власників страховиків, непропорційно високі вимоги щодо корпоративного управління, що змушує збільшувати штат співробітників та є непосильним для компаній невеликого й середнього розміру. В результаті чого страхові компанії отримують менші прибутки та втрату інтересів власників до бізнесу, що спричиняє більші ризики [14].

Також з початку повномасштабного вторгнення НБУ зробив пом'якшуючі кроки, а саме запровадив мораторій на санкції через порушення певних нормативів. Звичайно ж, не можна просто скасувати контроль за роботою страхових компаній і виконанням нормативів, однак від регулятора для забезпечення фінансової безпеки необхідна низка простих дій:

- зниження вимог щодо структури активів, а також зменшення вимог до резервів страхових компаній;
- не карати страхові компанії за незначні порушення та не створювати їх діяльності додаткового навантаження. Ситуації, коли від страхових компаній вимагають переоцінки активів, які перебувають на тимчасово окупованій території є не припустимими.
- не застосовувати до страхового ринку підходи, що використовуються для банківського. Потрібно враховувати специфіку страхування, тобто на страхові компанії не повинні поширюватися банківські стандарти, вимоги та підходи;
- забезпечити тісну та якісну взаємодію між регулятором та страховим ринком, тобто мають бути враховані інтереси всіх учасників.

Зацікавленість Національного банку в розвитку страхової діяльності та забезпечення фінансової безпеки страхового ринку повинна зумовлюватися наступними чинниками:

- враховуючи світовий досвід страховий ринок є одним із головних джерел довгострокового інвестування коштів в економіку країни;
- розвиток страхового ринку призводить до зростання джерел фінансування бюджету за допомогою обсягів акумульованих коштів страховими компаніями;
- використання страхової діяльності має використовуватися як ефективний інструмент пенсійної реформи в країні;
- неефективне функціонування страхового ринку призводить до проблем в інших галузях фінансової безпеки;

- через страхову діяльність зменшується навантаження на бюджет країни в частині відшкодування непередбачуваних збитків.

До основних складових забезпечення фінансової безпеки страхового ринку відносяться: ефективність та стабільність діяльності страхових компаній, конкурентоспроможність та фінансова незалежність, захищеність інтересів страхових компаній, достатність фінансових ресурсів, а також збалансованість системи фінансових показників та інструментів. Відтак, з урахуванням зазначеного, визначальними напрямками в частині забезпечення і зміцнення фінансової безпеки повинні стати: підвищення рівня страхової культури населення, залучення інвестицій для розвитку страхової інфраструктури, зниження витрат і підвищення якості страхових послуг, котрі виникають у процесі їхнього надання, встановлення підвищених вимог до діяльності страхових компаній, котрі реалізують свою діяльність з іноземним капіталом, при цьому дані вимоги не мають призводити до неможливості їхнього виконання і як наслідок припинення діяльності страховиків.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Фінансова безпека страхового ринку є важливою складовою фінансової безпеки фінансових ринків, що є як засіб захисту фізичних і юридичних осіб, так й господарська діяльність, що приносить прибуток та значні інвестиції в економіку. Місце фінансової безпеки страхового ринку у загальній структурі фінансової безпеки країни, зобов'язує його приділяти особливу увагу організації власних фінансів. Страховий ринок – це невід'ємна складова формування ринкової інфраструктури і фінансового захисту економічних суб'єктів. Його ефективна діяльність є основою економічного розвитку фінансового сектора в цілому. Забезпечення фінансової безпеки страхового ринку є одним із найважливіших завдань сьогодення. Функціонування у складних для економіки країни умовах негативно позначається на фінансовому стані кожного страховика. Стабільний фінансовий стан страховика є основою належного рівня його фінансової безпеки, завдяки якому стає можливим дієвий захист економічних суб'єктів від потенційних загроз і ризиків, котрі виникають, зокрема і в період воєнного стану в країні. Лише фінансово стійкі та надійні, платоспроможні та ліквідні страхові компанії зможуть успішно здійснювати діяльність, будуть спроможні забезпечити виконання своїх зобов'язань перед споживачами страхових послуг внаслідок непередбачуваних подій.

Список використаних джерел

1. Базилевича В. Д. Страхування: підручник. Київ : Знання, 2008. 1019с.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні: методологія оцінки та механізм забезпечення: монографія. Київ : Київський національний торгово-економічний університет, 2004. 759 с.
3. Біла книга «Майбутнє у регулюванні небанківського фінансового сектору». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/proekt-biloyi-knigi-maybutnye-u-regulyuvanni-nebankivskogo-finansovogo-sektoru> (дата звернення: 14.09.2023).
4. Богріновцева Л. М., Вергелюк Ю. Ю. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 31. С. 174-179. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/395/391>
5. Вудвуд В. В., Боднарюк М. Ю. Фінансова безпека страхового ринку України в умовах війни. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Херсон-Хмельницький, 27-28 квіт. 2023р.)*. 2023. С.481-482.
6. Єрмошенко А. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01. Київ, 2006. 19 с.
7. Журавка О. С., Темченко А. Р., Федорченко В. Г. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22(1). С. 117-122.
8. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 29.09.2023).
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 р. №79-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
11. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.09.2023).
12. Ситник Н. С., Михайлюк М. В. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 169-173.
13. Фінансовий ринок: підруч.: у 2-х т. / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю.М. Коваленко. Ірпінь: УДФСУ, 2018. Т. 1. 442 с.
14. Чуницька І. І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. № 71. URL: <http://www.marketinfr.od.ua/uk/71-202>

References

1. Bazylevycha, V. D. (2008). Strakhuvannia: pidruchnyk. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
2. Baranovskyi, O. I. (2004). Finansova bezpeka v Ukraini: metodolohiia otsinky ta mekhanizm zabezpechennia. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhovo-ekonomichnyi universytet [in Ukrainian].
3. Bila knyha «Maibutnie u rehuliuванні nebankivskoho finansovoho sektoru». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/proekt-biloyi-knigi-maybutnye-u-regulyuvanni-nebankivskogo-finansovogo-sektoru> [in Ukrainian].
4. Bohrinovtseva, L. M., Verheliuk, Yu. Yu. (2018). Analiz pokaznykiv finansovoi bezpeky strakhovoho rynku Ukrainy. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky» – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Economic Sciences», issue 31, 174-179*. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/395/391> [in Ukrainian].
5. Vudvud, V. V., Bodnariuk, M. Yu. (2023). Finansova bezpeka strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh viiny. *Modernizatsiia ekonomiky: suchasni realii, prohnozni stsenarii ta perspektyvy rozvytku:*

- Proceedings of the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. Kherson-Khmelnyskyi, 481-482 [in Ukrainian].
6. Yermoshenko, A. M. (2006). Mekhanizm zabezpechennia finansovoi bezpeky strakhovykh orhanizatsii. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Zhuravka, O. S., Temchenko, A. R., Fedorchenko, V. H. (2018). Teoretychni pidkhody do vyznachennia finansovoi stiikosti strakhovykh kompanii. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and world economy, issue 22(1), 117-122* [in Ukrainian].
8. Ofitsiyniy sait Natsionalnoho banku Ukrainy. URL: <https://bank.gov.ua/> [in Ukrainian].
9. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo udoskonalennia funktsii iz derzhavnogo rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh: Zakon Ukrainy vid 12.09.2019 r. №79-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
10. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 29.10.2013 r. №1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
11. Pro strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 07.03.1996 №85/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
12. Sytnyk, N. S., Mykhailiuk, M. V. (2023). Zahrozy ta ryzyky finansovoi bezpeky strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh viiny. *Molodyi vchenyi – A young scientist, 5 (117), 169-173* [in Ukrainian].
13. Finansoviy rynek. Yu.M. Kovalenko (Eds.). (2018). (Vols. 1-2; Vol. 1) Irpin: UDFSU. 2018 [in Ukrainian].
14. Chynytska, I. I., Bohrinovtseva, L. M. (2023). Osoblyvosti diialnosti strakhovykh kompanii na finansovomu rynku Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure, 71*. URL: <http://www.marketinfr.od.ua/uk/71-202> [in Ukrainian].

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.